

SA EXAM PAPERS

YOUR LEADING PAST YEAR EXAM PAPER
PORTAL

Visit SA Exam Papers

www.saexampapers.co.za

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

HUKURI 2021

XILETELO XA MAKOREKETELO

TIMARAKA: 100

Xiletelo xa makoreketelo lexi xi na tipheji ta 11.

MAAVELO YA TIMARAKA**XIYENGE XA A: XITSALWANA: TIMARAKA TA****50****VUNDZENI NA MAKUNGUHATELO****VM = 30****RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI****RXV = 15****XIVUMBEKO****X = 05****NTSENGO****50****XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO:
TIMARAKA TA****2 x 25 = 50****VUNDZENI, MAKUNGUHATELO NA XIVUMBEKO****VMX = 15****RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI****RXV = 10****NTSENGO****25****MIFUNGHO LEYI NGA TIRHISIWAKA EKA MAKOREKETELO**

MFUNGHO	NHLAMUSELO
–	Ehansi ka xihoxo xin'wana na xin'wana xa mapeletelo na mahikahatelo.
ll	Etlhelo ra xinene eka swivulwa leswi nga twisisekiki.
=	Etlhelo ra xinene loko mukamberiwa a nga avangi xitshuriwa xa yena hi tindzimana.
m	Etlhelo ra xinene loko ku ri na mbuyelelo wa timhaka kumbe marito.
/	Loko a hlanganisile marito.
⊂	Loko a hambanisile marito.
←	A a fanele a sungurile ekusunguleni ka ntila eximatsini.
→	A nga fikangi emakumu ka xinene.
↑	A a fanele a sungurile eka mitila leyi a nga yi tlula.
↓	A nga fikangi emakumu ka pheji.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****1.1 A ndzi ku i munghana.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku sungula ka vunghana bya vona.
- Leswi a va hanyisa xiswona.
- Xivangelo xa ku n'wi tshemba.
- Leswi endlaka leswaku a nga ha n'wi tshembi.
- Dyondzo leyi a yi kumeke.
- Switsundzuxo eka van'wana.

[50]**1.2 Ntirho lowu ndzi wu tsakelaka.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Muxaka wa ntirho.
- Leswi endlaka a tsakela ntirho lowu.
- Tidyondzo leti lavekaka na laha ti dyondzeriwaka kona.
- Nhlayo ya malembe yo dyondzela ntirho lowu.
- Laha munhu a faneleke a tirha kona na muholo lowu languteriweke.
- Ku vuyeriwa ka munhu loyi xikan'we na tiko.

[50]**1.3 Nkarhi wa leswaku ndzi rila se wu hundzile.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Xivangelo xa ku rila.
- Nkarhi lowu a rileke wona.
- Ku vava loku a ku tweke.
- Lava n'wi khongoteleke na ndlela leyi a nga khongoteriwa hayona.
- Leswi a nga tsundzuxiwa swona.
- Ntokoto lowu a wu kumeke.
- Laha a kongomeke kona.
- Dyondzo na switsundzuxo eka van'wana.

[50]

1.4 **Vunene na vubihi bya switirhisiwa swa xithekinoloji emitirhweni.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

Vunene

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ntirho wu hela hi xihatla.
- Mali yo hakela vatirhi ya hunguteka.
- Lava nga na vutivi na ntokoto va vuyeriwa.
- Ntirho wa kona i wa xiyimo xa le henhla.
- Ku kota ku endla mitirho yo tala hi nkarhi wun'we.
- Ku na vuhlayiseki byo ringanela.
- Ku kota ku khoma tinhlengeletano mi nga ri eka ndhawu yin'we.
- Ku hunguta ku tirhisiwa ngopfu ka maphepha.

Vubihi

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku thoriwa vanhu vatsongo.
- I vanhu vatsongo lava nga na vutivi na ntokoto.
- Vanhu vo tala va heleriwa hi mitirho.
- Ku xava na ku lunghisa michini swa durha.
- Vusweti bya andza etikweni.
- Vugevenga bya tlakuka.
- Loko ku ri hava mphakelo wa gezi ntirho wa yima.
- Ku tirha lava nga dyondzeka ntsena.
- Swi thyakisa mbangu.

[50]

1.5 **Vadyondzi vo tala va lahlekeriwa hi vutomi hikokwalaho ka mitlangu leyi va yi endlaka loko va hetile ku tsala xikambelo.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

Ku pfumela.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Va tirhisa swidzidziharisi.
- Va dlayiwa hi mimovha.
- Va dakwa va holova kutani va tlhavana hi switlhavatlhavani.
- Va nwela ematini.
- Va hundza emisaveni hi ku va va tinghenisile eka timhaka ta masangu va nga tisirhelelangi.
- Va tlhakisiwa no dlayiwa.

Ku kaneta.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Va wisisa miehleketo.
- Va kuma nkarhi wo vona vanghana va vona.

- Va burisana hi vumundzuku bya vona.
- Va tiphina hi swo tala.
- Va dyondza ku va na vutihlamuleri.

[50]

- 1.6 Eka swivutiso swa 1.6.1–1.6.3 mukamberiwa u ta xiyaxiya swifaniso leswi a nyikiweke swona kutani a tsala xitsalwana hi xin'we xa swona, a aneka mhaka leyi xi n'wi tiselaka yona emiehleketweni. U ta nyika xitsalwana xa yena nhlokomhaka leyi faneleke.

[50]**NTSENGO WA XIYENGE XA A:****50**

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2**

LEMUKA LESWI: EKA TINHLAMULO TA SWITSALWAMBIKO HINKWASWO, LOKO NHLOKOMHAKA YI TSARIWILE HI MALETARE LAMATSONGO YA KHWATIHATIWA, LOKO YI TSARIWILE HI LAMAKULU A YI KHWATIHATIWI.

2.1 PAPILA RA XINGHANA

Eka papila ra yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Adirese ya mutsari leyi sikhutiweke evokweni ra xinene. (A ku funghiwi endzhaku ka ku sikhata.)
- Ku tlula ntila laha swi faneleke.
- Xiloso. (A xi funghiwi.)
- Vundzeni. (Manghenelo, miri na mahetelelo. Xikongomelo xi fanele ku boxiwa.)
- Nsariso. (A ku tsariwi xivongo, a ku funghiwi naswona a ku sayiniwi.)

[25]**2.2 TSALWAVUTITIVISI NA PAPILA RO SEKETELA**

Eka tsalwavutitivisi bya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mavito na xivongo.
- Siku, n'hweti na lembe.
- Nomboro ya pasi.
- Rihanyu.
- Rimbewu.
- Vutihlanganisi.
- Timhaka ta tidyondzo.
- Vuxokoxoko bya ntirho.
- Timbhoni.
- Xihlambanyiso.
- Nsayino.

Eka papila ra yena ro seketela mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Adirese ya mutsari leyi sikhutiweke evokweni ra xinene. (A ku funghiwi endzhaku ka ku sikhata.)
- Ku tlula ntila laha swi faneleke.
- Adirese ya mutsaleriwa evokweni ra ximatsi leyi rhangeriweke hi xiyimo xa yena. (A yi sikhutiwi.)
- Xiloso. (A xi funghiwi.)
- Nhlokomhaka.
- Vundzeni. (Manghenelo, miri na mahetelelo. Xikongomelo xi fanele ku boxiwa.)
- Nsariso. (Nsayino, vito na xivongo swa mutsari.)

[25]

2.3 XIVIKO

Eka xiviko xa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Loyi xiviko xi kongomisiweke eka yena.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Vito ra muganga.
- Nhlayo ya vatekaxiave.
- Vuhlayiseki.
- Maambalelo na swakudya.
- Matikhomelo ya vona.
- Ntlhonthlo lowu va hlanganeke na wona.
- Nhlayo ya lava tsandzekeke ku ya fika emakumu.
- Masagwati.
- Ntsako lowu veke kona.
- Nhlohlotelo lowu va veke na wona.

[25]

2.4 N'WANGULANO

Eka n'wangulano wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Ku thya swimunhuhatwa mavito lama tsariweke hi maletere lamakulu evokweni ra ximatsi ya landzeriwa hi hikombirhi.
- Ku xewetana.
- Mbhurisano lowu kongomisiweke eka nhlokomhaka.
- Swiendlo swa swimunhuhatwa endzeni ka swiangi.
- Ku gimeta na ku lelana.

[25]

2.5 INTHAVHIYU

Eka inthavhiyu ya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Ku thya swimunhuhatwa mavito lama tsariweke hi maletere lamakulu evokweni ra ximatsi ya landzeriwa hi hikombirhi.
- Muvutisi u va a lulamisile nongonoko wa swivutiso leswi nga ta hlamuriwa hindlela ya mafundza.
- Ku xewetana.
- Swiendlo swa swimunhuhatwa endzeni ka swiangi.
- Ku gimeta na ku lelana.

[25]

2.6 NHLUTO

Eka nhluto wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Vito ra tsalwa na mutsari wa rona.
- Khavhara ya tsalwa na swifaniso.
- Mavumbelo ya swimunhuhatwa.
- Malongoloxelo ya timhaka.
- Leswi tsalwa ri heriseke xiswona.
- Swibumabumelo na swisolo.
- Vito ra muhluti.
- Nsayino.
- Ku sikuhata.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 50
NTSENGO WA TIMARAKA: 100

XITANDZHAKU XA A: RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWANA – RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 50)**XIYA:**

- Tirhisa rhubiriki mikarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwana xa vutumbuluxi (Papila ra vu3, XIYENGE XA A).
- Timaraka to sukela eka 0 kufikela eka 50 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta nkoka ta vuswikoti ta NTLHANU.
- Eka swilaveko swa Vundzeni, Ririmi na Xitayili, nhlamuselo yin'wana na yin'wana ya vuswikoti eka leta ntlhanu yi avanyisiwile hi swiyimo swimbirhi: xa le henhla na xa le hansi xikan'we na maavelo ya timaraka lawa ya tirhisiwaka.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi ku aviwa ka xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI & MAKUNGUHATELO (Mahlamulelo na miehleketo) Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo; Ndzemuko wa xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. TIMARAKA TA 30	Xiyimo xa le henhla	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Mahlamulelo yo hlawuleka/lama tlhonthaka miehleketo na ku hundzisa eka leswi languteriweke. -Miehleketo ya vutlhari, leyi tlhonthaka miehleketo naswona leyi vupfeke. -Mahungu ya veketeriwile hindlela yo hlawuleka naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) ku katsa manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle swinene. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa naswona yi kombisa vumbhoni byo va yi vupfile. -Mahungu ya veketeriwile kahle swinene naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka. -Miehleketo leyi nga na nkhlulukelano na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo ma na nkhlulukelano kun'wana. -Miehleketo a yi twisiseki naswona a yi kombisi vutitumbuluxeri. -Ku na vumbhoni byitsongo bya maveketelelo na nkhlulukelano wa mahungu.	-Mahlamulelo yo huhula. -Miehleketo yo hlanganahlangana yo ka yi nga kongomisi mhaka. -Mahungu yo huhula no vuyeleriwa. -Mahungu a ya veketeriwangi kahle naswona ya hava nkhlulukelano.
	Xiyimo xa le hansi	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Mahlamulelo ya xiyimo xa le henhla kambe lama nga riki na swihlawulekisi swa xitsalwana xo hlawuleka no tlhontha miehleketo. -Miehleketo ya vutlhari no vupfa. -Mahungu ya veketeriwile hindlela ya vutshila naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama vumbiweke kahle. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa. -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo lama amukelekaka kambe hungu a ri hlamuseriwangi ri twisiseka swinene. -Miehleketo yi na nkhlulukelano lowu amukelekaka na ku khorwisa. -Mahungu ya veketeriwile kahlenyana naswona ku na nkhlulukelanyana (nhlanganonyana) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo.	-Mahlamulelo hakanyingi a hi lama kongomaka. -Miehleketo yi tala ku va leyi nga hlanganangiki na ku hlanganahlangana. -Ku hava vumbhoni lebyi kombisaka maveketelelo lamanene na nkhlulukelano wa mahungu.	-A ku kalangi ku ringetiwa ku angula ku ya hi nhlokomhaka. -Miehleketo hi leyi yi nga fanelangiki naswona a yi fambelani nakatsongo na nhlokomhaka. -A yi na nkongomo naswona yi pfuvapfuvukile.

RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWANA – RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 50) (ku yisa emahlweni)

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo/ nkucetelo, vundzeni; Mahlawulelo ya marito; Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; mahikahatelo, ntivoririmi na mapeletelo.	Xiyimo xa le henhla	14–15 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Vutitshembi eka ku tirhisa ririmi naswona hindlela yo hlawuleka no tsakisa. -Xi koka rinoko naswona xi na thoni leyinene no tlhavula -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila swinene.	11–12 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi hi leri faneleke naswona thoni leyi tirhisiweke hi leyi fanaka mikarhi hinkwayo. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi talangi. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila.	8–9 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi ri tirhisiwile hindlela yo amukeleka ku hlamusela mahungu. -Thoni hi leyi faneleke. -Ku tirhisiwile ririmi leri amukelekaka ku tiyisisa vundzeni bya hungu.	5–6 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana katsongo na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Matirhiselo ya ririmi i ya xiyimo xa madyondza swinene. -Thoni na dikixini a swi fambelani. -Ntivomarito lowutsongo swinene.	0–3 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. -Ririmi a ri twisiseki. -Nkayivelo wa ntivomarito wu endla leswaku mahungu ya nga twisiseki.
		TIMARAKA TA 15	Xiyimo xa le hansi	13 -Ririmi i ra xiyimo xa le henhla naswona ri na thoni leyi faneleke no tlhavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila.	10 -Ririmi ro fanela naswona hakanyingi ra vuyerisa. -Thoni hi leyi faneleke na ku vuyerisa. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo i switsongo. -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila.	7 -Matirhiselo lamanene ya ririmi eka mikarhi yin'wana. -Hakanyingi thoni hi leyi faneleke kambe ku na nkayivelo wo tirhisiwa ka ririmi leri amukelekaka.
XIVUMBEKO Swihlawulekisi swa xitshuriwa; Mavumbelo ya tindzimana na swivulwa.		5 -Mavumbelo ya nhlokomhaka i ya xiyimo xa le henhla swinene. -Vuxokoxoko lebyi hlawulekeke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela ya xiyimo xa le henhla swinene.	4 -Vuxokoxoko byi vumbiwile hindlela yo twisiseka. -Ku na nkhlulkelano. -Swivulwa na tindzimana swa twisiseka naswona i swo hambanahambana.	3 -Ku vumbiwile vuxokoxoko lebyi faneleke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela leyinene. -Xitsalwana xa ha twisiseka.	2 -Ku na timhakanyana to khomeka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekilenyana. -Xitsalwana xa ha twisisekanyana.	0–1 -Ku pfumaleka timhaka leti lavekaka. -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile. -Xitsalwana a xi twisiseki.
TIMARAKA TA 5						

XITANDZAKU XA B: RHUBIRIKI YA MAKAMBELELO YA XITSALWAMBIKO XO LEHA – RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 25)**XIYA:**

- Tirhisa rhubiriki mikarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwambiko (Papila ra vu3, XIYENGE XA B).
- Timaraka to sukela eka 0 kufikela eka 25 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta nkoka ta vuswikoti ta NTLHANU.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi ku aviwa ka xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

Swilaveko	Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI, MAKUNGUHATELO & XIVUMBEKO	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
Mahlamulelo na miehleketo; Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo; Xikongomelo, vaamukeri va hungu, swihlawulekisi/swiaki swa ririmi na mbangu.	-Mahlamulelo yo hlawuleka na ku hundzisa leswi a swi languteriwile. -Miehleketo ya vutlhari leyi vupfeke. -Vutivi byo enta bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Matsalelo lawa ya nga humiki emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile. -Nhlamuselo ya vuenti swinene naswona vuxokoxoko hinkwabyo byi seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke no va na nkhaqato.	-Mahlamulelo lamanene lama kombisaka vutivi lebyinene bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongoma mhaka, a ku na ku huma emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile, swi hlamuseriwile kahle hi vuxokoxoko byo seketela nhlokomhaka. -Xivumbeko lexi faneleke lexi nga na swihoxo switsongo leswi onhaka nkhaqato.	-Mahlamulelo yo ringanela lama kombisaka vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Mhaka a yi kongomiwi hi ku hetiseka, ku na ku humanyana emhakeni. -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile hindlela leyi amukelekaka. -Ku na vuxokoxoko byin'wana lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Hi ku angarhela, xivumbeko hi lexi faneleke kambe xi ri na swihoxo switsongo.	-Mahlamulelo ya madyondza lama kombisaka vutivinyana bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Ku na ku kongomanyana kambe matsalelo ya huhula. -A hi mikarhi hinkwayo vundzeni na miehleketo swi vumbanaka. -Ku na vuxokoxoko byitsongo lebyi seketelaka nhlokomhaka. -Milawu ya xivumbeko yi tirhisiwile hindlela yo ka yi nga twisiseki. -Ku na swihoxo swo tala.	-Mahlamulelo a ya kombisi vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa. -Nhlamuselo a yi le rivaleni naswona yi humile swinene emhakeni. -Vundzeni na miehleketo a swi vumbanangi. -Ku na vuxokoxoko byitsongo swinene lebyi seketelaka nhlokomhaka. -A ku tirhisiwani milawu ya xivumbeko leyi faneleke.
TIMARAKA TA 15	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo. -Swihoxo a swi kona.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Hi ku angarhela, ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo. -Ntivomarito wa kahle swinene. -Swihoxo a swi talangi.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ku na swihoxonyana swa ririmi. -Ku na ntivomarito wo ringanela. -Swihoxo a swi onhi nhlamuselo.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelananyana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Ntivoririmi wo pfumala nkhaqato wu tlhela wu va na swihoxo swo tala. -Ntivomarito wo kayivela. -Nhlamuselo a yi le rivaleni.	-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu. -Swihoxo swi tele naswona ku na ku pfuvapfuvana ka timhaka. -Ntivomarito a wu fambelani na xikongomelo. -Nhlamuselo a yi twisiseki nakatsongo.
TIMARAKA TA 10					